

Varhaisen tuen malli

Tukea oppilaalle musiikin taiteen perusopetuksessa

Työyhteisön
tuki opettajalle

Oppilaitoksen
tuki oppilaalle

Opettajan tuki
oppilaalle

Yhteydenotto ja
puheeksiotto

Kun
huoli herää

Yhteistyö
kodin
kanssa

Tukea ja turvaa opettajan arkeen – kohtaamisen ja yhteistyön opas

Varhaisen tuen malli tarjoaa tiiviit ja konkreettiset vinkit opettajalle oppilaan tukemiseen arjen eri tilanteissa. Se kannustaa rohkeaan vuorovaikutukseen, yhteistyöhön kodin kanssa sekä huolen varhaiseen puheeksiottoon. Sisältö kattaa käytännön ohjeita niin pedagogiseen kuin sosiaaliseenkin tukemiseen, yhteistyöhön kodin ja työyhteisön kanssa sekä oppilaitoksen järjestelmiin nojaaviin tukitoimiin. Materiaali tukee opettajaa toimimaan tilanteissa, joissa oppilaan hyvinvointi tai oppiminen herättää huolta – yhdessä, ajoissa ja rakentavasti.

1. Yhteistyö kodin kanssa

- Lähetä kauden aluksi tervehdysviesti oppilaille ja huoltajille.
- Pidä säännöllisin väliajoin yhteyttä oppilaiden koteihin.
- Järjestä vanhempainartit lähi- tai etäyhteydellä 1krt / vuodessa. Toteutus tapahtuu oppitunnin aikana.

2. Kun huoli herää

Ota huoli puheeksi oppilaan, huoltajan ja esihenkilön kanssa, kun:

- oppilaan oppiminen ei edisty
- oppilas on jatkuvasti väsynyt
- oppilas on usein itkuinen
- oppilas ei pysty ohjauksesta huolimatta keskittymään toimintaan
- herää kysymys oppilaan motivaatiosta
- oppilas on paljon poissa tai myöhästelee tunneilta
- oppilaan sosiaalisissa suhteissa näyttäisi olevan haasteita
- oppilas itse tai huoltaja ottaa huolen esille

- oppilaan fyysisessä tai psyykkisessä hyvinvoinnissa näkyy huolestuttavia ja selkeitä muutoksia
- oppilas käyttäytyy tai puhuu aggressiivisesti tunnilla
- vaikuttaa siltä, että kaikki ei ole kunnossa

3. Yhteydenotto ja puheeksiotto

- Keskustele oppilaan kanssa.
- Ota yhteys oppilaan kotiin ja keskustele huoltajien kanssa. Voit kysyä esim.
”Mitä minun olisi hyvä tietää oppilaasta?”
”Miten voimme yhteistyössä...?”
”Miten voisin auttaa oppilasta?”
- Pidä yhteyttä oppilaan kotiin tavallista useammin ja matalalla kynnyksellä.
- Kerro tilanteesta esihenkilöllesi. Esihenkilö järjestää yhteisen tapaamisen oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa, ja asian jatkotoimista päätetään yhdessä.
- Esihenkilö voi konsultoida oppilaan muita opettajia ennen tapaamista.

4. Opettajan tuki oppilaalle

SOSIAALINEN TUKI

- Suhtaudu empaattisesti, mahdollista ja huomioi onnistumiset, tue minäpystyvyyttä.
- Tue kaverisuhteita, esim. ohjaa oppilasta yhteistyöhön muiden soittajien kanssa, ryhmäytä oppilaita luokassa ja instrumenttirajojen yli.

OPPIMISTILANTEEN SUUNNITTELU

- Pidä oppitunnin rakenne ennakoitavana ja turvallisena.
- Jos mahdollista, vähennä luokassa olevia virikkeitä: sulje verhot, sulje pianonkansi, sulje tietokone, jemmaa taulutussit, mieti mihin suuntaan istutaan.

PEDAGOGINEN TUKI

- Kokeile rohkeasti erilaisia opetustapoja.
- Huomioi erilaiset oppimistyylihyödyntämällä monikanavaisuutta ja aistien käyttöä – aktivoi oppimista liikkeen, kuulon ja näkemisen keinoin.
- Käytä opetuksen tukivälineitä: nuotinlukua tukevat esim. kuvionuotit, lukukalvot ja -viivaimet, keskittymistä tukevia välineitä ovat esim. ajastimet, hypisteltävät asiat, vastamelukuulokkeet, istuimet, sermit, painotyyny ja pehmoletut.
- Eriytä opetusta oppilaan ja tilanteen mukaan esim. käytä tarvittaessa helpotettuja tai haastavampia tehtäviä.

KODIN TUKI

- Kirjoita selkeät ohjeet kotiharjoitteluun ja tarjoa apumateriaaleja.
- Pyydä huoltajaa osallistumaan oppitunnille.

5.

Oppilaitoksen tuki oppilaalle

YKSILÖLLISTÄMINEN

- Yhteistyössä oppilaan, huoltajan, opettajan ja esihenkilön kanssa oppilaan opinnot voidaan joko tilapäisesti tai pysyvästi yksilöllistää ja laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma.
- Ryhmäaineopinnot voidaan mukauttaa esim. tarjoamalla oppilaalle mahdollisuutta osallistua pienryhmään.
- Oppituntia voidaan pidentää.

HENKILÖKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA

ELI HOPS

- HOPS:iin määritellään tavoitteet, opiskelu-aika, sisältö, toteutus, tarvittavat tukitoimet ja arviointimenettely. Suunnitelmassa keskitytään kyvykkyyksiin ja voimavaroihin sekä realistisiin lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteisiin, ja päätetään mitkä opintokokonaisuudet yksilöllistetään.

OPETUSJÄRJESTELYT

- Mahdollistetaan yhteisopettajuus
- Opintoja ohjataan säännöllisellä tiedottamisella ja viestinnällä.

6.

Työyhteisön tuki opettajalle

- Keskustele ja vaihda ajatuksia kollegojesi kanssa.
- Anna vertaistukea kollegoillesi.
- Osallistu kursseille ja työpajoihin varhaisen tuen menetelmistä sekä pedagogisista työkaluista.
- Lue oppaita ja esimerkkitapauksia tukitoimien toteuttamisesta.
- Keskustele esihenkilösi kanssa.
- Jos työyhteisössäsi on erityisopettaja, konsultoi häntä.

Opettajan TOP 3

1.
Kysy, kuuntele ja kohtaa rohkeasti.
2.
Luota omiin taitoihisi.
3.
Huomaa hyvä!

Lukemista

Guday, O., A. Korhonen, R. Kulokari, S. Bask. 2025. "Miten tunnistaa oppijan haasteet musiikin ammatillisessa koulutuksessa." eSignals Pro. <https://esignals.fi/pro/2025/03/28/miten-tunnistaa-oppijan-haasteet-musiikin-ammattillisessa-koulutuksessa/>

Guday, O., A. Korhonen, R. Kulokari. 2025. Monenlaiset oppijat musiikin ammatillisessa koulutuksessa. <https://www.thinglink.com/card/1939690378449912676>

Hasu, J. 2017. "Kun siihen pystyy kuitenkin, ei oo mitään järkeä olla tekemättä": Oppimisen vaikeudet pianonsoiton opiskelussa – oppilaiden kokemuksia ja opetuksen keinoja. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/55574>.

Hasu, J. 2023. Kaikilla äänillä: Opetussuunnitelma oppilaan osallisuuden mahdollistajana. Kouvola: Reuna Publishing House Oy.

HUS (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri). n.d. Herkästi kuormittuvan oppilaan tukeminen. Mielenterveystalo.fi. Saatavilla: <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/neuropsykiatriset-vaikeudet/herkasti-kuormittuvan-oppilaan-tukeminen>.

Kaikkonen, M., A. Muukka-Marjovu ja E. Vetoniemi. 2025. Yksilöllisiä polkuja taiteen perusopetuksessa: Näkökulmia osallisuuden vahvistamiseen. Helsinki: Opetushallitus. <https://verkkokauppa.oph.fi/sivu/tuote/yksilollisia-polkuja-taiteen-perusopetuksessa-nakokulmia-osallisuuden-vahvistamiseen/5272913>.

Konstihanke. 2025. Konsti Tuen käsikirja 2025. Saatavilla: <https://sites.google.com/edu.raisio.fi/tuenkasikirja/tuen-k%C3%A4sikirja>.

Kulttuuria kaikille -palvelu. 2025. Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry. Saatavilla: <https://www.kulttuuriakaikille.fi/>.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Luku 5: Oppimäärän yksilöllistäminen, s.16. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186920_taitteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1.pdf.

Opetushallitus. 2018. Ohjeet ja materiaalit: Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa. ePerusteet. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/4426603/tekstikappale/4512362>.

Opetushallitus. 2024. Neliapila: Opas taiteen perusopetuksen laatutyöhön. Helsinki: Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/neliapila>.

Opetushallitus. 2025. Erityinen tuki. Helsinki: Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki>.

Pulkkinen, H. 2024. Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset 2024: Selvitysraportti. Helsinki: Kansalaisfoorumi. https://kansalaisfoorumi.fi/wp-content/uploads/kulttuuriharrastamisen_koetut_vaikutukset_2024_selvitys.pdf.

SATA2-hanke. 2020. Saavutettavuusopas lastenkulttuurikeskuksille ja taiteen perusopetuksen oppilaitoksille. <https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2023/12/saavutettavuusopas.pdf>.